

A HELYTÖRTÉNETTŐL KEZDVE A GAZDASÁGON ÁT A SPORTIG

Szegedi legek Szeged legjeiről

Értékeit ünnepli Szeged május 21-én, a város napján. Ebből az alkalomból az élet legkülönbözőbb területein dolgozó közismert és értékhordozó személyiségeket kérjük arra, nevezzék meg: szerintük mi a „szegedi leg”. Fölvillantjuk: mi az, amire büszke lehet e város, illetve milyen fonákágok miatt bosszankodunk.

Az egyik legszebb szegedi látkép – szállítóhajókkal. Céhlevél fejrésze a XIX. század elejéről

FORRÁS: MAGYAR KÓDEX

– Szegedet az utóbbi években megújult belvárosa az egyik legszebb településé teszi – jelenti ki *Kass János* grafikusművész, Szeged díszpolgára. – Ugyanakkor olyan milliárdos értékeket, mint a régi Hungária Szálló pusztulni hagynak. A pénzühiány amúgy az egész országot nyomasztja: nincs, ami mozgásban tartsa például a kultúrát.

– A legfinomabb halászlé a szegedi – viccelődik *Pajor László*, a városi kórház főigazgatója, aki elismeri: kiemelkedően színvonalas szakmai, művelődési lehetőségeket kínál Szeged. Ugyanakkor a legrosszabbnak a júliusi és augusztusi kánikulát nevezi. Tréfán kívül pedig azt, hogy túlnőttül sokszor az itteni homokon föl nőttek szolidaritása dönt a tények helyett, vagyis túl erős a „mi kutyánk kölyke”-szemlélet.

– Hatvan éve lett nemzeti színházzá a szegedi teátrum, s kitűnő prózai társulatát az operával szembeni mellőzöttség miatt némileg kárpótolja, hogy legkiemelkedőbb művészt, *Király Leventét* – a „nemzet színésze” elismerés és a Kosuth-díj után – kitüntették a Szeged díszpolgára címmel – véli *Sándor János*, a színháztörténettel is foglalkozó rendező.

– Az egész országban itt a legjobb a közönség – nevet föl *Mezei Richárd* városi sportigazgató, a Szeged-Pick kézilabdacsapat kapitánya. – Talán mert így hálálják meg a szegediek, hogy a Tisza-par-

ton szurkolhatnak a legtöbb NB I-es csapatnak.

– Az M5-ös a legjobb, ami a várossal az utóbbi néhány évben történt – rögzíti *Beck Zoltán*. A rangidős önkormányzati képviselő elégedetlen a vitakultúrával: sokan elfeledik, hogy az ellentétes nézetet valló nem ellenség, legfeljebb politikai ellenfél.

– A nyári nyüzgő belvárost szeretem Szegedből a legjobban, s a legkevésbé azt, hogy nincsenek hegyei – zárja rövidre véleményét *Gyimesi László*, a legifjabb városatya.

– Az újszegedi liget a város legszebb része, s csúf minden terület, ahonnan eltűnik a fa, s így a levegő – magyarázza *Szökefalvi-Nagy Erzsébet*, a Somogyi-könyvtár, vagyis a város legrégebbi közművelődési intézményének igazgatója.

– A legmagyarabb város, mert a XIX. századi Szeged társadalmában alacsony volt a nemzetiségiek aránya – utal demográfiai adatokra *Marjanucz László* helytörténész, aki azt is kiemeli: e város fordult legelsőként szembe a sztálini rendszerrel 1956-ban a MEFESZ megalapításával.

– A legnagyobb iskolaváros Szeged, mely alapítása óta folyamatosan törekedett e címre – mondja *Mader Béla*, az egyetemi könyvtár igazgatója.

– A növekedés elindulását igazoló legkisebb pozitív jelnek is lehet örülni, annyira minimálisra zsugorodott a rendszerváltás után a helyi gazdaság – fogalmaz a Hea-

vytex Rt. utolsó vezérigazgatója, *Szél János*. A tiszteletbeli török konzul a legkatasztrofálisabbnak a közlekedést tartja: kétszeresére nőtt a kamionforgalom Bulgária és Románia uniós tagsága óta.

– A leg-leg-leg az egyetem, mert a legnagyobb munkáltató, a legnevezetesebb intézmény, a legnagyobb adófizető – jelenti ki *Szabó Gábor* rektor, aki amúgy a város adottságait kiválóan tartja – többek között – a Tisza, a fiatalok, a szabadtéri miatt.

– Az európai élvonalba tartozó szecessziós épületeink közül is kiemelkedik egyediségével a Reök-palota, ami kultúrpalotaként születik újjá – így *Nátyi Róbert* művészettörténész.

– A szegedi múzeumon belül Tömörkény István a legjelentősebb személyiség, mert írói életművéből következően érvényesítette azt a szemléletet, melynek következtében megszűnt a néprajzi gyűjtemény. Ugyanakkor teljesítménye ellenére máig a szegedi kultúrtörténet vakfoltja Kerényi Károly, aki Thomas Mann és Jung levelezőtársa volt – von mérleget *Lengyel András* irodalomtörténész.

– Az elkerülő út hiányzik a legjobban Szegeden, amit a leginkább mediterrán hangu-

Múltból jelenbe – mélyből magasba

Az Alföld egyik legrégebben, mert Krisztus előtt VI. évezred végétől lakott helye a folyók öntésvidékéből errefelé kiemelkedő „szeged” (szigetek). A legskitább mai szó: a Tisza, amit a Krisztus előtti IX–VI. század táján itt élő nép „tijah” (folyó) szavából eredeztetnek. A legelső írott forrás 1183-ban említi a várost Ciged-din néven. A legelső megyegyűlést, Csongrád vármegyéjét 1723. október 6-án Szegeden tartották. A legpusztítóbb áradás, 1879. március 12-én hajnalban érte Szegedet. Aztán a legnagyobb összefogásnak köszönhetően született meg a legszebb és legrendezettebb magyar város, Szeged. Ahol a legősibb ma is álló építmény az ezeréves alapokkal rendelkező középkori keresztény emlék, a Dömötör-torony. A város legmagasabb építménye a 119 méteres rókusi telefontorony. Viszont a hét magyar építészeti csoda között a szegedi Dóm tér a második „leg”. Az ország legnevezetesebb börtönének, legszigorúbb fegyházának a szegedi (csillag alakú főépületű) Csillagot tartják. Szeged – a főváros után – az ország második legjelentősebb piaci központja. Az itt kínált áruk sokféleségéhez az is hozzájárul, hogy Szegeden a legnagyobb a napsütéses órák száma. Ebből következően itt terem az a legcsodálatosabb paprika, ami ugyanúgy hozzájárult a város világhírnevéhez, mint az egyetem. A közismert szegediek közül a legelső az első magyar regény szerzője, Dugonics András. A legismertebb pedig Szent-Györgyi Albert, az egyetlen olyan tudós, aki magyar állampolgárként és itt végzett kísérleteiért kapta a Nobel-díjat. Munkahelyén, a Dóm téri orvos-vegytani intézet falán a bronzablán az áll: tevékenysége „mérőldkö a kémia történetében”, s ez az egyetlen magyarországi jel, amely egy felfedezés színhelyét hirdeti.

latú városként szerettek – lelkesedik *Sándor Klára* országgyűlési képviselő.

– A legeredményesebb, mert két olimpiai arannyal is rendelkező, Szeged szimbólumává váló sportolónk: *Janics Natasa* – jelenti ki *Petrovics Kálmán*, a Démász-Szeged sportigazgatója. – A legsúlyosabb problémának az utánpótlás-nevelést érzem, hiszen az általános iskolásoknak mindössze 9 százaléka sportol valamilyen egyesületben.

– Gyűjteményeink két legér-

tékesebb darabja: Munkácsy Mihály színvázlata a Honfoglaláshoz; illetve a nagyszéksői hun fejedelmi lelet – véli *Horváth Ferenc* a Móra-múzeum megbízott igazgatója.

– Szeged megmaradásának jelképe, így legfőbb értéke is az alsóvárosi templom és kolsotor – teszi le voksát *Novák István* építész.

– A legnyugatibb Keletnek érzem Szegedet – írja *Pacsika Emília* textilművész. – Főiskolásként hittem: itt Európa van! Addig nem szerettem az eklek-

tikát, a tizenkilencedik század „csőd-stílusának” tartottam. Szegeden döbbszem rá, mennyire nincs igazam. Úgy éreztem a kis Párizsban lakom! Mostanában szorongok: ne-hogy a megszerette város, Trianon-fájdalommal szült egyetemével, szabadtéri játékaival, ma még csak tervezett vasúti hídjával, repülőterével lemaradjon a most rajzolódó, nagy álmotérképről. Remélem, hogy mire megöregszem Szeged nem lesz a legkeletibb Nyugat!

Ü. I.

Az írásjelek, a nők és a férfiak

A PONT

Az a legfontosabb, hogy helyes messzeségből figyeljünk két ölelkező embert, már ha az a feladatunk, hogy figyelünk kell őket. E két ember a jóízű szerelmeskedésnek mindenféle dramaturgiai elemét betartja, nem elsieltett előjáték, hangsúlyozott utójáték, satöbbi, és mégsem látunk mást, csak egy pontot. Abban az icipici pontban, abban a fekete pöttyben minden benne van, a szív, a nyelv, a pénz, a világegyetem, egy harmadik pont, pontocskák. Jaj, és aztán egyszer csak két pontot látunk. És az egyik jobbra, a másik balra araszol az élet végtelen fehérben. És radír.

A VESSZŐ

Mi nagyon, nagyon szeretjük ezt a semmi kis jelet, egy női kislábujj karcolása a férfi homlokán, egy női zorró jele, egy elmúlt nap jele a rossz házasság végtelen börtönfalán, a dacosan összeszorított száj jele, a folytathatóság, a lesz még történés jele. Rád nézek, visszanezél, vessző. Már egyszer jó volt, vessző. Már kétszer jó volt, vessző. A vessző az a kézen fogva sétálás, az odahajlás, egy kis illat, didergés, vagy, ne tudd meg, az a hideg, fagyos szél a másiktól. A vessző olyan, mint amikor megsimogatod, és vársz. Vagy viszsasimogat, vagy ütni fog. Hú, hogy vesszővel befejezni egy mondatot,

PONTOSVESSZŐ

Valami komoly baj történt. Vagy nem történt baj, de mindenki hangsúlyozza a maga egyéniségét, identitását és szabadságát. Külön laknak, nem költöztek össze. Van minden, jó vacsora, kulturális kalandozás, ölelkezés a liftben, kinek jön be hamarabb, de másnap reggel szóltalanul öltözik, s hazamegy. A pontosvessző az, hogy leleplezték a másikat, megcsalt a dög, na jó, megbocsátottam, de soha nem lesz már ugyanaz. Nem leszek a régi, és ő se lesz a régi. A pontosvessző az érzések arisztokráciája. Vagy prüdsége? Csak pizsamában hajlandó szerelmeskedni. Mikor a jobb, pontosvessző előtt vagy utána?

A FELKIÁLTÓJEL

Csak a silány, fejlődni képtelen fantáziával bírók, a sivatagi gondolkodók harsogják nyomban a választ, hogy a felkiáltójel mit

jelent, miféle szexuális szimbólum, metafora, satöbbi. Ugyan kérem, nincsen vagy. Nagyon jól tudjuk, hogy a merevedés egyetlen részből áll, ha az valóban merevedés. A merevedés mint olyan egy és oszthatatlan testi képződmény. A felkiáltójel azonban két részből áll, a pontból, s a fölötte magasodó vesszőből. A felkiáltás éppúgy lehet jajkiáltás, mint örömváltás, sóhaj vagy szisszenés. Esetleg vége a légyottnak, és azért váltak külön, vagy most kezdődik, azért nincsenek még egyben. S miért ne lehetne a férfi a pont, s fölötte az a hosszú, végtelen templomtorony a nő?!

KÉRDŐJEL

A világ nagy szeretői és tragikus hősei leginkább kérdő mondatokban beszéltek, de legalábbis nagyon jól kérdeztek, ilyen volt például Hamlet, Casanova és Don Juan. Holott a kérdőjel mindenekelőtt női természetű írásjel, és nemcsak lágy, formás alakja miatt, hanem azért is, mert a kérdést is a nő találta fel. Odafordul Ádámmal, tekintete kicsi elidőzik a csálé hímvesszőn, majd az almához nyúl, mondd, drágám, letéphetem? És letépi. Vajon hallotta a választ? A kérdőjel a legszebb írásjel. Elegáns, közrefogja, szinte emyökként védi azt a világot, melyet egyébként megkérdőjelez. Egy felkiáltójel beleszúr az életbe, a kérdőjel óvja, megemeli.

KÉRDŐJEL, FELKIÁLTÓJEL

Az érzelmek bonyolultságát fejezi ki. Kérdezni akar, és mégis kiált. Ketten vannak. Férfi és nő a mondat végén, ez egyértelmű. Nagyon szép atmoszféra a kérdés és az éles kiáltás, az akarás és a kételkedés között. S ha egyesek az orgazmus kiváltásos jelének tartják, ez is elfogadható. Nahát, ez ilyen?! Ennyire?! Csak ennyi?! Hogy erre mondták, hogy...?! Hogy ezért álmodoztam, kapáltam, igaztam, annyit, hogy...?! Na, elmegy mindenki a jó fenébe, és pont.

KETTŐSPONT

Például szemüvegben csókolózik. Akkor sem veszi le, mikor már a jeggyűrűt is lehúzták az ujjáról, pucér, mint egy szőrös állatkerti him majom, de a szemüveget fenn tartja. Miért? Hogy jobban lásson?! Megnézzen?! Benézzen?! A kettőspont az, hogy egyszer csak azt mondja, cseréljünk helyet, úgy neked jobb lesz. Hogy szakadna le mind a két heréd, te vérnőző barom, te, hát nem vetted észre, hogy

nekem így volt a jó, hogy ez volt a kislánykorom első papás-mamája, az első csónakázás, találkozás unikornissal a falusi művelődési ház mögött, az agronómus érintése, satöbbi?!

KÖTŐJEL

Két, egészen különböző embernek jó együtt, egymással. Ezt a relációt nem is lehetne kigondolni. Valami összeköti őket, valami jószág, becsület, egy titkos kötőjel. Vagy hideg és kedvetlen. Szerelmeskedés közben feláll, megnézi a jegyzetfüzetét, határidőnaplóját, jól van, rendben, csak holnapután lesz az a találkozó. Egyszer csak felül, odébb tolja a férfit, mondd, egyáltalán (ez a legfontosabb szó a kérdésben) mit akarsz te tőlem? A férfi csodálkozik, nem az ő ötlete volt, hogy kikocsizanak az egyesület faházába, sár, szűnyogok, csontig hatoló hideg, és ahogy hallotta az asszony lihegése közben, az a kurva eső is esni kezdett.

IDÉZŐJEL

Mi lenne, ha nagyobb lenne?! Nagyobb szervek, kisebb szervek. Az idézőjel azt jelenti, hogy nem egészen úgy szerettek, ahogyan vagy. Az is jó, de kell egy kis idézőjel. Most ne legyél könyvelő, legyél bajszos várkapitány. Gyere az ágyig, mint egy fiatal Marlon Brando, vagy mint Sophia Loren. Én, kérlek, egy cabriót szeretnék, piros cabriót, abban mindennap megcsókolnálak. Az idézőjel a két ember. Az egyik a nő, a másik a férfi, és közben mi van?! Mit zárnak közre?! Nem, nem bezárnak. Megemelik. Közben vannak az álmok, az övé, és a másiké is. Keverednek, kavarnak, közöttük vannak.

ZÁRÓJEL

Elváltak. Ő, hiszen már régen nem kívánják egymást, zörög a másik teste, üres polc, rozoga szekrény, de a becsülés, a tisztelet esetleg megmaradt. Múltam zárójelbe zárva, csak hogy tudd. De a zárójel azt is jelentheti, hogy például vele van, a legfontosabb, megszerettebb emberével, aki éppen benne időzik a testében, és viszont, és nem rá gondol. Zárójel. Egy harmadikra gondol. A harmadikra gondolnak mindketten, és így lesz jó. Kérdés, lehetne zárójel nélkül?

Hogy nincs-e zárójelbe téve máskülönben ez az egész?!

SZIV ERNŐ